

آثار و پیامدهای فردی و اجتماعی حجاب در سبک زندگی اسلامی

داود مختاری اردستانی

عضو هیئت علمی دانشگاه فرهنگیان پردیس زینبیه پیشوا

چکیده

از آنجا که ابعاد حجاب در قرآن دارای دو بعد ایجابی و سلبی می باشد و حکم ایجابی آن وجوب پوشش بدن از نامحرم است و حکم سلبی آن، حرام بودن بی حجابی و خودآرایی و تبرج در برابر نامحرم محسوب می شود و از طرفی احکام تشریحی واجب و حرام از جانب خداوند متعال دارای مصالح و مفاسدی است همچنین حکم وجوب حجاب و حکم حرمت بی حجابی در برابر نامحرم در بردارنده مصالح و مفاسدی است که این مقاله در قالب آثار و پیامدهای فردی و اجتماعی حجاب، برگرفته از آیات الهی قرآن و سخنان حضرات معصومین علیهم السلام عهده دار آن است بنابراین آثار فردی حجاب مبین تاثیراتی است بر فرد که او را در مسیر تهذیب نفس و کمال و معنویت الهی قرار می دهد و آثار اجتماعی حجاب نیز تبیین کننده تاثیرات شگرفی در جامعه است که جامعه انسانی را در عرصه های گوناگون اجتماعی به سوی فلاح و رستگاری و پیشرفت سوق می دهد.

واژگان کلیدی: حجاب، بی حجابی، آثار فردی، آثار اجتماعی، فضائل اخلاقی

مقدمه:

پوشش و حجاب از قوانین موضوعه الهی در قرآن کریم می باشد که فلسفه وجودی آن حفظ و حراست از ساحت مادی و معنوی زن و مرد می باشد که عامل رشد و تعالی و کمال آن دو در آفرینش می گردد و به تبع آن اسباب رشد و تعالی جامعه دینی را در عرصه های مختلف اجتماعی فراهم می نماید.

از آنجا که بی حجابی و بدحجابی زنان به تقلید از فرهنگ مبتذل غربی امری رایج و شایع گردیده است لازم است که آثار این موضوع در زندگی فردی و اجتماعی انسان مورد بررسی قرار گیرد و از دیدگاه اسلام به تبیین آثار و پیامدهای فردی و اجتماعی حکم الهی حجاب پرداخته شود.

آثار و پیامدهای فردی حجاب

۱- حجاب و آرامش روحی و روانی

یکی از اموری که باعث برهم زدن آرامش روانی انسان می شود مسائلی است که به وسیله چشم و دیدن مشاهده می گردد، دل و قلب آدمی به آن مشغول می شود در صورت دست نیافتن به آن آشفتگی درونی و ناآرامی روانی را برای انسان ایجاد می کند.

این تفکر که میان زن و مرد هیچ گونه حریم و فاصله ای نباشد با آموزه های دینی مغایرت دارد و عدم رعایت اصول و قوانین شرع مقدس اسلام در روابط زن و مرد و پیروی از معاشرت هایی که منجر به بی بند و باری و بی حیایی و بی حجابی و التهابات و هیجانانگیزه جنسی می شود عامل ناامنی روحی و روانی است. بنابراین اسلام برای کنترل و تعدیل این حالت انسانی دستوراتی را ارائه نموده است، از جمله اینکه برای زنان و مردان نامحرم تکلیف معین کرده که در روابط با یکدیگر مراقب نگاه های خود باشند زیرا که هر چه دیده بیند دل کند یاد.

شهید مطهری در این رابطه می فرماید: « اما علت اینکه در اسلام دستور پوشش اختصاص به زنان یافت این است که میل به خودنمایی و خودآرایی مخصوص زنان است، از نظر تصاحب قلب ها و دل ها مرد، شکار است و زن، شکارچی، میل زن به خودآرایی از این نوع حس شکارچیگری ناشی می شود»

و خداوند در آیات ۳۰ و ۳۱ سوره نور در این زمینه فرموده است:

قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ ...

ترجمه: به مردان مومن بگو چشمانشان را (از نگاه نامحرم) بپوشانند و عورت خویش را حفظ کنند...

قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ ...

ترجمه: به زنان مومن بگو چشمانشان را (از نگاه نامحرم) بپوشانند و عورت خویش را حفظ کنند...

خداوند در این دو آیه به مردان و زنان با ایمان دستور داده که مراقب نگاه های خود و عفت و پاکی خود در برابر نامحرم باشند یعنی در معاشرت با یکدیگر به صورت مستمر و خیره نگاه نکنند که رفتار آنها بر اساس شهوت و لذت و ریه باشد. پس حکم الهی در مورد حجاب و نگاه و حفظ عفت بر این اساس است که حس جلوه گری و دلربایی زن از طرفی حس کامجویی و لذت بردن مرد در حریم خانواده با همسر شرعی خود باشد نه این که به حریم اجتماع کشانده شود و امنیت روحی و روانی را از فرد و جامعه سلب نموده و افراد را دچار انحرافات اخلاقی و بیماری های روحی نماید.

۲- حجاب و کرامت زن

تشریح حجاب و پوشش در اسلام برای زن به منزله حفظ کرامت انسانی وی محسوب می‌شود و خداوند در واقع موجود زن را به خاطر نوع آفرینش او، با قانون حجاب و پوشش کرامت بخشیده و در صورت التزام عملی به این قانون، او را در مسیر سیر و سلوک الی الله قرار می‌دهد و در نتیجه سعادت و خوشبختی و آرامش واقعی را در دنیا و آخرت نصیب او می‌نماید می‌فرماید. همان طور که حضرت مریم (س) را به جهت عفت و پاکدامنی اش به عنوان یکی از چهار زن بزرگ در آفرینش برگزید و از صلب او حضرت عیسی (ع) را که یکی از پیامبران اولوالعزم می‌باشد قرار داد و در آیه ۱۲ سوره تحریم در مورد مقام شامخ حضرت مریم و عفت و پاکدامنی او چنین می‌فرماید:

«وَمَرْيَمَ ابْنَتِ عِمْرَانَ الَّتِي أَحْصَنَتْ فَرْجَهَا فَنَفَخْنَا فِيهِ مِنْ رُوحِنَا وَصَدَقَتْ بِكَلِمَاتِ رَبِّهِ وَكُتِبَ عَلَيْهَا مِنَ الْقَاتِنِينَ»

ترجمه: «همچنین به مریم دختر عمران مثل زده که دامان خود را پاک نگه داشته و ما از روح خود در او دمیدیم او کلمات پروردگار و کتاب هایش را تصدیق کرد و از مطیعان فرمان خدا بود».

در تفسیر کاشف در مورد این آیه شریفه آمده است:

«کنایه از پاک بودن از زنا و کارهای زشتی است که یهود به مریم نسبت می‌داد و مقصود از دمیدن روح آن است که خداوند به فرزند مریم، حضرت مسیح علیه السلام زندگی داد» (مغنیه، ۱۳۲۴)

۳- حجاب و مصونیت زن

حجاب و پوشش زنان در برابر نامحرم و مردان بوالهوس نوعی مصونیت برای زن محسوب می‌شود زیرا حجاب به منزله قلعه و دژ استواری است که زن مومن را از انحرافات اخلاقی و انواع بلاها حفظ و حراست می‌نماید و خداوند در قرآن خطاب به زنان پیامبران پیامبر (ص) و دختران ایشان و زنان مومن به منظور ایجاد مصونیت در برابر مردان هرزه دل می‌فرماید:

«يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَى أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ»

ترجمه: «ای پیامبر به همسران و دختران و زنان مومن بگو روسری‌های بلند خود را چنان بر خویش بیندازند این کار برای اینکه شناخته شوند و مورد آزار و اذیت قرار نگیرند بهتر است».

پس با توجه به حکم حجاب در آیه شریفه مذکور، مصونیت زن مسلمان در برابر افراد فاسد و لایابالی محرز گردید و این امر باعث حفظ و حضانت خانواده و جامعه می‌گردد زیرا وقتی زن حجاب شرعی را رعایت نماید نگاه‌های هوس‌آلود مردان فاسق را از خود قطع نموده و این افراد دیگر جرأت تعدی به حریم خصوصی زنان محجبه و عقیف را به خودشان نمی‌دهند ولی چنانچه زن به خودآرایی و خودنمایی و بدحجابی روی بیاورد خود را در معرض نامحرم‌ان پلید و چشم‌چران قرار داده و اینگونه خود را به ابتذال و فساد می‌کشاند و مصونیت وی به مخاطره می‌افتد و هر فرد آلوده‌ای متعرض وی می‌گردد.

۴- حجاب و سلامت و طراوت زن

حجاب و پابندی به آن عامل حفظ سلامت بدنی زن و زیبایی وی می‌باشد در کتاب صدفی برای مروارید در این مورد آمده است: «تحقیقات نشان می‌دهد زن بی‌حجاب خیلی زودتر از زنان دیگر زیبایی خود را از دست می‌دهند و علل پیری زودرس زیبایی می‌تواند عوامل زیر باشد»

الف- در علم پزشکی اثبات شده که برهنگی اعضای بدن در معرض هوای گرم و سرد و سرد سبب به هم خوردن چربی‌های زیر پوستی می‌شود و به مرور لطافت زیبایی پوست زنان از بین می‌رود در این زمینه امام علی (ع) فرموده اند: صِبَانَةُ الْمَرْدَةِ أَنْعَمُ لِحَالِهِ وَ أَدْوَمُ لِحَمَالِهَا. یعنی صیانت زن او را شاداب تر و زیبایی اش را پایدار تر می‌کند.

ب- استفاده مداوم از لوازم آرایش نظافت محیطی پوست را برهم می‌زند و موجب می‌شود پوست زودتر طراوت خود را از دست دهد چربی بیش از حد حاصل از مواد آرایشی محیط مناسبی برای رشد باکتری‌های پوستی فراهم می‌کند.

ج- یکی از آثار بی‌حجابی بر هم خوردن آرامش روانی و ابتلاء به انواع اضطراب‌های روحی است. این امر خود به نحو فزاینده‌ای روند پیری زیبایی را تسریع می‌بخشد.

د- حجاب و عفاف زمینه فحشاء را عامل بیماری‌های مقاربتی است را از بین می‌برد و از این طریق نیز نقش خود را در سلامت جسمانی افراد جامعه ایفا می‌نماید سالانه هزاران کودک بر اثر بیماری‌های مقاربتی موروثی می‌میرند (حسینیان، ۱۳۹۲)

۵- حجاب عامل آزادی زن است نه اسارت وی

تعبیر از آزادی دو دیدگاه دارد یکی آزادی از دیدگاه غربی مادیگرایان که به معنای رهایی از هرگونه قید و بند و به هیچ قاعده و ضابطه‌ای پایبند نبودن است اما آزادی از دیدگاه دینی آزاد بودن از وسوسه‌های شیطانی و حیوانی و عدم پیروی از نفس اماره و احترام به اوامر و نواهی الهی و التزام عملی به آنها که سبب رهایی و آزادی از قیود مادی و دنیوی می‌گردد و او را به سوی رشد و کمال و لقاء الهی سوق می‌دهد. بنابراین آزادی در آموزه‌های دینی اسلام یعنی انجام واجبات و ترک محرمات که در آن مصالح و مفاسدی نهفته است که سبب رهایی و نجات آدمی از عالم ماده به عالم معنا می‌گردد و یکی از احکامی که از جانب خداوند متعال در قرآن واجب گردیده حجاب و پوشش زن مسلمان در برابر مرد نامحرم است که در صورت ترک آن فرد مرتکب فعل حرام شده است.

پس می‌توان گفت که زنان با حجاب و ملتزم به این واجب الهی با حضورشان در اجتماع و ارتباط با مردان نامحرم احساس آزادی می‌کنند زیرا مردان فرصت طلب و فاسد به خود جرأت و جسارت نمی‌دهند که به چنین زنانی تعرض نموده ولی زنان بی‌حجاب با یا بدحجاب احساس آزادی نمی‌کنند زیرا دائماً با رفتار خود آرایی و تبرج و پوشش نامناسب در جامعه مورد تعرض و مزاحمت مردان هوسران قرار می‌گیرند.

در نتیجه حجاب در تفکر دینی عامل آزادی زن از فساد و تباهی و بی‌بند و باری و ارتقاء شخصیت انسانی و معنوی به سوی کمال و لقاء حق تعالی می‌باشد ولی بی‌حجابی عامل اسارت و بندگی وی در وسوسه‌های شیطانی و آلودگی به انواع رذایل اخلاقی و احساس بی‌هویتی وی می‌گردد.

۶- حجاب احیاگر شخصیت انسانی زن

عامل اصلی تمایل بعضی از بانوان به بی حجابی بیگانگی آنان از شخصیت انسانی خود می باشد و این امر باعث می شود که به سوی خودنمایی و تبرج روی آورند و بدین وسیله خلا شخصیتی خود را اقیان نمایند و شواهد زندگی بشر امروزی مبین این است که زنان به منزله یک ابزار سرگرمی و تمتع مردان و یک کالای مصرفی مورد استفاده قرار گرفته اند و این ظلم آشکار به شخصیت انسانی و واقعی زن محسوب می شود و حال آنکه اسلام با تشریح قانون حجاب زن را از این ظلم رهانید چنانچه قرآن در فراز پایانی آیه ۵۹ سوره احزاب به فلسفه حجاب اشاره نموده است که حجاب احیاگر شخصیت انسانی زن می باشد: «ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ» یعنی حجاب بهترین قانونی است که شخصیت انسانی زن با التزام به آن شناخته می شود و در نتیجه مورد اذیت و آزار مردان هرزه و لایبالی قرار نمی گیرد و به سوی ضلالت و گمراهی و حیوانیت سوق داده نمی شود.

۷- حجاب عامل طهارت باطنی زن

اسلام انجام واجبات و ترک محرمات را برای طهارت باطنی انسان تشریح نموده است و سلامت روح و روان انسان مسلمان و رشد و تعالی وی در گرو انجام واجبات و ترک محرماتی است که خداوند در قرآن وضع کرده است و یکی از واجبات که برای طهارت باطنی و کمالات معنوی زن وضع گردیده قانون حجاب می باشد که ضمن بیان احکام حجاب تاکید فراوانی بر شیوه روابط زن و مرد نامحرم دارد از جمله در آیه ۵۲ سوره احزاب آمده است:

«إِذَا سَأَلْتُمُوهُنَّ مَتَاعًا فَاسْأَلُوهُنَّ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ ذَلِكُمْ أَطْهَرُ لِقُلُوبِكُمْ وَقُلُوبِهِنَّ»

ترجمه: و هرگاه چیزی از آنها (زنان) درخواست می کنید از پس پرده حجاب درخواست نمایید و این برای قلوب شما مردان و قلوب آنها (زنان) پاکیزه تر است.

و همچنین در آیه ۳۰ و ۳۱ سوره نور می فرماید .

«قُلْ لِلْمُؤْمِنِينَ يَغُضُّوا مِنْ أَبْصَارِهِمْ وَيَحْفَظُوا فُرُوجَهُمْ ذَلِكَ أَزْكَى لَهُمْ...»
«قُلْ لِلْمُؤْمِنَاتِ يَغْضُضْنَ مِنْ أَبْصَارِهِنَّ وَيَحْفَظْنَ فُرُوجَهُنَّ...»

ترجمه: به مردان مومن بگو چشمانشان را (از نگاه به نامحرم) بپوشانند و عورت خویش را حفظ کنند و این برای آنها پاکیزه تر است. «به زنان مومن بگو چشمانشان را (از نگاه نامحرم) بپوشانند و عورت خویش را حفظ کنند...»
در این آیات شریفه بعد از بیان حکم حجاب و نگاه نکردن به نامحرم و حفظ عورت (پاکدامنی) از جانب مرد و زن نامحرم فلسفه این اعمال با عبارت «اطهر» و «ازکی» که افعال التفضیل می باشند بیان شده است یعنی حجاب و نگاه نکردن به نامحرم و عفاف سبب طهارت باطنی زن و مرد می گردد و این امر برای هر دو پاکیزه تر و برتر می باشد و به عبارتی عدم حجاب و نگاه به نامحرم و بی عفتی سرآغاز انحراف اخلاقی و جنسی است و باعث آلودگی باطنی زن و مرد می شود.

آثار و پیامدهای اجتماعی حجاب

۱- حجاب عوامل استحکام خانواده و پایداری اجتماع

یکی از مقدس ترین پیوندها در جوامع بشری پیوند ازدواج و زناشویی می باشد و در آموزه های دینی اسلام به شکل و تحکیم بنیاد خانواده بسیار توصیه شده است لذا سعادت و سلامت هر جامعه ای با سعادت و سلامت خانواده ارتباط بسیار عمیق و انکار ناپذیری دارد زیرا خانواده پایگاه اصلی پرورش و تربیت نسل آینده هر اجتماعی به شمار می آید .

یکی از مهمترین اموری که سبب تحکیم خانواده و روابط زن و شوهر می گردد امر زناشویی و جاذبه جنسی می باشد. دکتر احمد بهشتی در مقاله حجاب زن در قرآن این چنین تبیین نموده است:

« جاذبه جنسی هم علت محدثه خانواده و هم علت مبقیه آن است این جاذبه است که زن و شوهر را به یکدیگر وابسته می سازد تا همواره به عنوان محوری برای زندگی فرزندان خود تلاش می کنند» پس می توان گفت هر آنچه سبب استحکام خانواده و روابط صمیمی و گرم میان زن و شوهر می گردد از نظر عقل و شرع مطلوب می باشد و عاملی که سبب انقراض خانواده و فروپاشی روابط زناشویی زن و شوهر می شود ناپسند و قبیح تلقی می گردد. لذا یکی از اموری که باعث تحکیم و استواری بنیاد خانواده و روابط پر جاذبه میان زن و شوهر می گردد رعایت حجاب و پوشش اسلامی است به عبارت دیگر چنانچه زن نیازها و لذا اید جنسی خود را در حریم خصوصی خانواده با همسر شرعی خود جستجو کند و این نیازها را به حریم عمومی اجتماع با خود آرای و تبرج و بی بند و باری... نکشاند. کانون خانواده را به کانونی سالم و آرامش بخش تبدیل نموده و عامل استحکام خانواده و تربیت فرزندان صالح برای اجتماع می شود.

استاد شهید مطهری در این مورد می فرماید: « اختصاص یافتن استمتاع و التذاذ های جنسی به محیط خانوادگی و در کادر ازدواج مشروع پیوند زن و شوهری را محکم می سازد و موجب اتصال بیشتر از زوجین به یکدیگر می شود. فلسفه ی پوشش و منع کام یابی جنسی از غیر همسر مشروع از نظر خانوادگی این است که همسر قانونی مشخص از لحاظ روانی عامل خوشبخت کردن او به شمار می رود. در حالی که در سیستم آزادی کامیابی همسر قانونی از لحاظ روانی یک رقیب و مزاحم و زندانبان به شمار می رود و در نتیجه کانون خانوادگی بر اساس دشمنی و نفرت پایه گذاری می شود (شهید مطهری، ۱۳۹۷).

۲- حجاب عامل ارتقاء فعالیت های اجتماعی یا انحطاط آن

با توجه به آنکه حضور زنان در اجتماع از دیر زمان امری انکار ناپذیر بوده و در زمان معاصر نیز حضور آنان در عرصه های مختلف فعالیت های اجتماعی و شغلی بسیار گسترده گردیده است. بررسی نحوه حضور زنان در اجتماع از دو دیدگاه قابل تأمل و بررسی است یکی تفکر دینی که قائل است زنان باید به هنگام خروج از خانه و انجام فعالیت اجتماعی و شغلی ملتزم به حجاب و پوشش شرعی که در قرآن آمده است باشند و از طرفی بر اساس مبانی عرفی و عقلی حضور فعال زنان در محیط کار و ارتباط آنها با نامحرمان با رعایت حجاب اسلامی هیچگونه لطمه و مزاحمتی برای آنان و فعالیت آنان ندارد بلکه سبب ارتقاء فعالیت های شغلی و بازده نیروی کار ایشان می گردد زیرا حجاب اسلامی بدون خود آرای و عشوہ گری و ... است در نتیجه محیط کار به دور از هر گونه نگاه شهوت آلود و التذاذ جنسی از هر نوع آن (سمعی - بصری - لمسی) می باشد ولی در دیدگاه فرهنگ غربی حجاب مانع فعالیت های شغلی و پیشرفت آنها می شود می باشد البته این تفکر

علیرغم تبلیغات غربی باعث رشد بازده کاری زنان در محیط کار نمی گردد بلکه التهابات و التذاذات جنسی و توجهات مردان را به کارمندی که بدحجاب و با پوشش نیمه برهنه در محیط کار وجود دارد بالا می برد و این موضوعی است که عقلا و اندیشمندان آن جوامع به آن اقرار نموده اند.

سیره معصومین علیه السلام نیز بر این اساس بوده که زنان علاوه بر همسراری و خانه داری و تربیت فرزند در صورت ضرورت در عرصه های مختلف اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی با رعایت حجاب و پوشش شرعی حضور پیدا می کردند و حضورشان سبب ارتقاء و پیشرفت جامعه در عرصه های متفاوت بوده است از جمله حضرت زهرا (س) که در مورد حضورشان در اجتماع در کتب روایی اینگونه آمده است.

الف- پیامبر (ص) دست فاطمه (س) را می گرفت و به میان مردم می آمد و خطاب به آنان می فرمود: «هر کس فاطمه (س) شناخت که شناخته است و هر کسی که او را شناخت بداند که فاطمه (س) دختر محمد (ص) است او پاره تن من و قلب و جان من است هر کس او را بیازارد مرا آزرده و هر کس مرا بیازارد قطعاً خدا را آزرده است (اربلی، ۱۳۸۱).

ب- روزی حضرت فاطمه (س) گروهی از مشرکان را کنار کعبه دید که جلسه ای محرمانه داشتند دریافت که در اندیشه توطئه بر ضد پیامبر (ص) هستند هوشیارانه و با شتاب آمده و توطئه آنها را به پدر بزرگوارش خبر داد (ابن شهر آشوب، ۱۳۷۹ ه ق)

ج- حضرت زهرا (س) پس از هجرت از مکه به مدینه نیز اینچنین در حمایت از اسلام و سپاه اسلام کوشید و در عرصه های مختلف نظارت داشت حضور حضرت زهرا در پشت جبهه و سرکشی به رزمندگان اسلام و غذا رسانی به آنها در صف اول جبهه نیز در روایات و تاریخ نقل شده است چنان که این موضوع در جنگ خندق و فتح مکه رخ داده است. (بخاری، ۱۴۱۰ ه ق)

علاوه بر موارد فوق الذکر که حضرت زهرا (س) نیز در ماجرای مباحله حضور داشتند و همچنین برای دفاع از فدک در اجتماع مردان و زنان حضور یافتند و ایراد خطبه نموده و پس از رحلت پدر بزرگوارشان در دفاع از ولایت با حضور در جامعه و رفتن به خانه مهاجر و انصار بسیار فعالیت نمودند.

۳- حجاب عامل امنیت روانی در اجتماع

امنیت و آرامش روانی در عرصه های مختلف اجتماعی که از ضروری ترین نیازهای بشر برای پیشبرد فعالیت های اجتماعی محسوب می شود لذا چنانچه انسان در محیط اجتماع و محل کار و تحصیل یا در کانون خانواده احساس امنیت و آرامش نداشته باشد به مرور زمان دچار بیماری های اضطراب و نا آرامی روحی و روانی می گردد و این بیماری سبب اختلال و ناامنی در اجتماع و فعالیت های اجتماعی وی می شود. بنابراین یکی از اموری که باعث ایجاد امنیت و آرامش در جامعه می گردد. رعایت حجاب اسلامی زنان می باشد و زنان با التزام به این حکم الهی در جامعه از تعرض و مزاحمت مردان فرصت طلب و فاسد در امان و مصون می باشند و متقابلاً چنانچه زنان رعایت حجاب ننمایند و خود را با آرایش و پوشش های تحریک آمیز و نامناسب به جامعه عرضه نمایند امنیت و آرامش خود و جامعه را از دست می دهند و باعث رکود و انحطاط در عرصه های مختلف اجتماع می شود.

حضرت زهرا (س) در یکی از سخنان گوهربار شان در این زمینه می فرمایند:

«خَيْرُ النِّسَاءِ أَنْ لَا يَرَيْنَ الرَّجَالََ وَلَا يَرَاهُنَّ الرَّجَالَ» (بروجردی، ۱۳۸۶).

ترجمه: بهترین زنان کسانی هستند که مردان را نبینند و مردان آنها را نبینند

ظاهر حدیث شریف مبین این است که زنان مسلمان نباید مردی را ببینند و متقابلاً نباید مردی او را ببیند به عبارتی مفهوم حدیث عدم معاشرت و ارتباط با مردان نامحرم ملاک برتری زن می باشد و حال آنکه در سیره عملی حضرت زهرا وقتی به منابع روایی و تاریخی مراجعه می شود حقیقت امر این است که حضرت در مواقع ضرورت در عرصه های مختلف اجتماع با رعایت کامل موازین شرعی حضور پیدا می کردند و با مردان نامحرم برخورد داشتند از جمله حضور ایشان در دفاع از امامت و دفاع از غضب فدک بعد از رحلت پیامبر و یا در زمان حیات پیامبر (ص) با حضور در جامعه و رصد کردن توطئه های مشرکین و حضور در جنگ یار و یاور پدر بزرگوارشان بودند.

۳- حجاب عامل اشاعه فضایل اخلاقی در اجتماع

از اموری که باعث تقویت جامعه و رشد تعالی معنوی آن می شود این است که رذایل اخلاقی در جامعه کم شود و متقابلاً ارزش و فضایل اخلاقی در میان افراد جامعه رواج می یابد از جمله مسائلی که باعث کاهش رذایل اخلاقی و اشاعه فضایل اخلاقی می گردد، حجاب و پوشش اسلامی بانوان در اجتماع می باشد.

فرمایش حضرت علی (ع) در مورد اینکه آفرینش زن دارای ویژگی های خاصی است از جمله زیبایی های ظاهری این است که (زکاه الجمال العفاف) زکات زیبایی عفاف و پاکدامنی است. (تمیمی آمدی، ۱۴۱۰ ه ق).

آیه شریفه ۳۳ احزاب در این زمینه می فرماید: «لَا تَبْرَجْنَ تَبْرُجَ الْجَاهِلِيَّةِ الْأُولَى» ترجمه: مانند جاهلیت نخستین خودنمایی و تبرج ننمایید.

پس آیه زنان را از خودنمایی و خودآرایی به هنگام خروج از خانه و ورود در اجتماعات نهی می نماید.

در تفسیر کشف آمده است که مراد از جاهلیت اولی (نخستین) جاهلیت زمان حضرت ابراهیم است چراکه زن ها لباسی مزین به مروارید به تن کرده و خودشان را به مردان عرضه می کردند (زمخشری، بی تا)

در تفسیر المیزان در مورد آیه مذکور آمده است: مقصود جاهلیت قبل از اسلام که خداوند در این آیه به زنان هشدار می دهد که با خودآرایی و خودنمایی خود را گرفتار جاهلیت دیگر می نمایند سعی کنید در هر دوره ای با حفظ شئون عفت اجتماعی را پاس داشته و فضای جامعه را آلوده نسازید (علامه طباطبایی، بی تا)

بنابراین حجاب و سلامت اخلاقی زنان قطعاً بر سلامت اخلاقی جامعه تاثیر دارد و به هر میزان که در جامعه گرایش به حجاب و فضایل اخلاقی بیشتر شود به همان نسبت جامعه به سوی سلامت و طهارت اخلاقی سوق پیدا می کند.

۵- حجاب و مقاومت جوامع اسلامی در برابر استعمار گران

سیاست جدید استعمار گران برای تسلط بر کشورهای اسلامی ترویج فرهنگ استعماری در میان مردم می باشد و به عبارتی با تهاجم فرهنگی بلاد اسلامی را از فرهنگ غنی اسلام دور نموده و آنها را به سوی فرهنگ استعماری سوق می دهند.

یکی از بارزترین شگردهای استعماری برای نفوذ در کشورهای اسلامی اشاعه فرهنگ بی حجابی و برهنگی در میان زنان می باشد در این عرصه زنانی که زرق و برق این فرهنگ آنها را مسحور می کند عامل اشاعه بی بند و باری و بی عفتی در جامعه دینی می شوند البته زنان مومن و معتقد به حجاب و عفاف در برابر سلطه بیگانگان و استعمار گران قیام کرده و با

تمسک به فرهنگ اصیل دینی اهداف آنها را نقش بر آب می نمایند و مصداق عینی کشور عزیزمان ایران که در زمان رضاخان ملعون و عامل اجرای اهداف استعمارگران در این سرزمین به منظور سلطه ظالمانه آنها اقدام به کشف حجاب زنان نمود.

«اما دلیر مردان و شیر زنانی که حاضر به پذیرش سلطه بیگانگان نبودند در برابر تغییر لباس نیز ایستادگی کردند و برخی جان خویش را بر سر این مهم نهادند. در سایر جوامع شرقی نیز وضع به همین منوال بوده و هست. هر جا استعمار پیشرفت و موفقیت داشته بی حجابی و برهنگی رخ نموده است و در هر جا مقاومتی بر ضد استعمار صورت پذیرفته پایبند به پوشش و لباس بومی و ملی شدیدتر بوده است» (هدایت خواه، ۱۳۸۵).

نتیجه گیری

با توجه به فلسفه وجودی و جوب حجاب در قرآن که حفظ مقام مادی و معنوی زن و مرد به دنبال دارد و در فرآیند آن رشد و کمال انسان را تا مراتب عالی انسانیت و قرب الهی فراهم می کند، حضور زنان در جامعه و مشارکت آنها در فعالیت های اجتماعی در کنار مردان و التزام به حجاب و عفاف براساس معیارهای دینی، امری مسلم و تاثیرگذار در فرد و جامعه می باشد. لذا آثار فردی حجاب در بُعد معنوی برای زن، آرامش روحی، طهارت باطن و مصونیت زن و آزادی وی از وسوسه های شیطانی و در بعد مادی سلامت بدنی و طراوت و شادابی زن را به ارمغان می آورد و آثار اجتماعی حجاب نیز عامل استحکام خانواده و پایداری اجتماع و همچنین اشاعه فضائل اخلاقی در جامعه و ارتقاء و پیشرفت فعالیت های اجتماعی در عرصه های گوناگون و مقابله با فرهنگ استعماری است که در این مقاله مورد تبیین واقع شده است.

منابع و مأخذ

۱. قرآن کریم
۲. اربلی، علی بن عیسی، ۱۳۸۱ ق. کشف الغمه فی معرفه الائمه (ط- القدیمة)، تبریز، ناشر: بنی هاشمی.
۳. ابن شهر آشوب مازندرانی، محمد بن علی، ۱۳۷۹ ه. ق. مناقب آل ابی طالب علیهم السلام، قم، ناشر علامه.
۴. بخاری، محمد بن اسماعیل، صحیح بخاری، ۱۴۱۰ ه. ق. جمهوریة مصر العربیة، وزارت الاوقاف، المجلس الاعلی للشؤون الاسلامیة، لجنة احیا کتب اهل سنه.
۵. بروجردی، آقاحسین، ۱۳۸۶. جامع احادیث الشیعه، تهران، انتشارات فرهنگ سبز.
۶. بهشتی، احمد، ۱۳۹۸. حجاب زن در قرآن، مجله عصر اسلام.
۷. تمیمی آمدی، عبدالواهب بن محمد، ۱۴۱۰ ه. ق. غررالحکم و دررالکلم، ناشر دارالکتاب الاسلامیة.
۸. جوادی آملی، عبدالله، ۱۳۹۷. زن در آئینه جلال و جمال، قم، مرکز نشر اسراء.
۹. حسینیان، حامد، ۱۳۹۲. صدفی برای مروارید، موسسه بوستان کتاب.
۱۰. زمخشری، محمود بن عمر، بی تا. الکشاف عن حقائق غوامض التنزیل و عیون الاقوایل فی وجود التاویل، ناشر دارالکتاب العربی.
۱۱. شهید مطهری، مرتضی، ۱۳۹۲. مسئله حجاب، تهران، انتشارات صدرا.
۱۲. طباطبایی، محمدحسین، بی تا. المیزان فیلم تفسیر القرآن، لبنان، بیروت، ناشر موسسه العلمی للمطبوعات.
۱۳. مغنیه، محمدجواد، ۱۳۲۴. التفسیر الکاشف، قم، ناشر دار الکتاب الاسلامی.
۱۴. هدایت خواه، ستار، ۱۳۸۵. زیور عفاف، مشهد، موسسه فرهنگی هنری و انتشاراتی ضریح آفتاب